

Vladimir Mikić*

**Komentar Nacrta Kodeksa ponašanja i odijevanja na
Univerzitetu u Sarajevu**

Nastavnicima na Univerzitetu u Sarajevu podeljen je, početkom meseca jula 2018. dokument koji nosi naziv *Nacrt Kodeksa ponašanja i odijevanja na Univerzitetu u Sarajevu* (Nacrt). Nacrt je usvojen na sednici Senata ove visokoškolske ustanove održanoj 11. jula ove godine.¹ Reč je o aktu koji je, prema rečima odgovornih lica sa Univerziteta u Sarajevu (UNSA), „u fazi javne rasprave“, u okviru koje nastavno i administrativno osoblje, kao i studenti, mogu da iznesu svoje komentare i predloge.² Pošto je deo akademske zajednice UNSA primio sa ogorčenjem vest o ideji svojevrsne uniformizacije nastavno-istraživačkog osoblja koje je na njoj zaposleno,³ odnosno o propustu da se jasnije utvrde obaveze studenata na planu poštovanja normi o pristojnom oblačenju,⁴ raste potreba da se pruži odgovor na izvesna pitanja vezana za opšti pravni okvir UNSA i odnos pojedinačnih normi Nacrta prema njemu.

Pravni osnov za donošenje Kodeksa čiji je nacrt izazvao različite reakcije u akademskoj javnosti sadržan je u odredbi čl. 88 st. 4 t. 5 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo (Zakon),⁵ kojom je stipulisana obaveza studenata da poštuju „kućni red, etički kodeks i kodeks ponašanja i oblačenja“, kao i u odredbi čl. 88 st. 5 t. „a“ Statuta UNSA, koja, u relevantnom delu, ima istovetnu sadržinu kao citirana zakonska odredba (studenti su dužni „poštovati kućni red, etički kodeks i kodeks ponašanja i oblačenja“).⁶ Ipak, Nacrt predstavlja najavu usvajanja pravnog dokumenta kojim se popunjava pravna praznina na koju odgovor nije na primeren način dat u susednim državama (Srbija, Hrvatska i Crna Gora). Naime, pitanje ponašanja i oblačenja na vodećim visokoškolskim ustanovama u tim zemljama nije uređeno na univerzitetskom nivou u obliku posebnog pravilnika (kodeksa), a ono nije uređeno ni odnosnim pravnim aktima ovih ustanova (poput etičkih kodeksa⁷ ili pravilnika o disciplinskoj odgovornosti studenata ili

* Autor je doktor pravnih nauka i stručni saradnik Univerziteta u Beogradu.

¹ UNSA donosi Kodeks ponašanja: Minica, dekolte, trenerka, papuče – ne može. Dostupno na: <http://www.direktno.ba/uns-a-donosi-kodeks-ponasanja-oblačenja-minice-dekolte-trenerka-papuce-ne-moze/>, očitavanje: 16. 07. 2018.

² Npr. Neodgovorena pitanja o Kodeksu na sarajevskom Univerzitetu, <http://ba.n1info.com/a270940/Vijesti/Vijesti/Neodgovorena-pitanja-o-Kodeksu-ponasanja-i-odijevanja-na-UNSA.html>, očitavanje: 16. 07. 2018; D. Osmanković, Kritička misao protiv nametnute dogme ili kako se boriti protiv strategije „puštanja balona“, <http://www.prometej.ba/clanak/osvrti/kriticka-misao-protiv-nametnute-dogme-ili-kako-se-boriti-protiv-strategije-pustanja-balona-3562>, očitavanje: 20. 07. 2018.

³ UNSA donosi Kodeks ponašanja (bel. 1).

⁴ Neodgovorena pitanja o Kodeksu na sarajevskom Univerzitetu (bel. 2).

⁵ *Sl. Nov. Kantona Sarajevo* 33/17.

⁶ <http://www.unsa.ba/prava-i-obaveze-studenata>, očitavanje: 17. 07. 2018.

⁷ V. Etički kodeks Sveučilišta u Zagrebu iz 2007, https://www.hrstud.unizg.hr/images/50014335/Eticki_kodeks-1.pdf, očitavanje: 14. 07. 2018. i Kodeks profesionalne etike Univerziteta u Beogradu iz 2016, <https://bg.ac.rs/files/sr/univerzitet/univ-propisi/Kodeks-profesionalne-etike.pdf>, očitavanje: 14. 07. 2018.

zaposlenih).⁸ Kao upadljiv izuzetak na tom planu javlja se odredba čl. 2 st. 22 Etičkog kodeksa Univerziteta Crne Gore iz 2015⁹. U njoj je navedeno je da su, „kao pripadnici univerzitetske zajednice“, studenti u obavezi „da poštuju dobre akademske običaje, naročito u pogledu ponašanja i oblačenja“.

Kao drugi primer na ovom planu mogu da posluže „Pravila ponašanja, komunikacije i oblačenja studenata“¹⁰ Fakulteta organizacionih nauka Univerziteta u Beogradu. Ipak, u ovom slučaju *ne radi se o pravno obavezujućem dokumentu*, već o svojevrsnom *pamfletu*, objavi aktuelnim i budućim studentima o obavezama kojim oni podležu u oblasti komunikacije sa drugim članovima fakultetske zajednice. S druge strane, pravnu obaveznost sadrži akt nazvan „Pravila oblačenja na Rudarsko-geološkom fakultetu“ u sastavu Univerziteta u Beogradu.¹¹ U njemu je (čl. 2) navedena obaveza zaposlenih i studenata te ustanove „da budu prikladno i uredno odeveni“ i to „na način kojim se čuva ugled Fakulteta“. U čl. 3 istog akta pobrojani su delovi garderobe koji se smatraju „neprikladnom odećom“,¹² a u narednim odredbama (čl. 4-5) propisana su pravila proceduralnog tretiranja povrede navedenog dokumenta. Kad je reč o drugim (srodnim) aktima, kojima se uređuje pravilo oblačenja u javnoj upravi, treba navesti da je u Crnoj Gori pitanje oblačenja u javnim službama uređeno Etičkim kodeksom državnih službenika i namještenika iz 2012,¹³ koji se, ipak, *implicite* ne odnosi na zaposlene niti studente na visokoškolskim ustanovama u toj državi.¹⁴ Ovo pitanje uopšte nije pomenuto u Etičkom kodeksu državnih službenika, koji je na snazi u Hrvatskoj od 2011¹⁵, kao ni u Kodeksu ponašanja državnih službenika, koji se u Srbiji primenjuje od 2008¹⁶.

Tekst Nacrta ima neuobičajenu strukturu. On, naime, sadrži (svega) 16 članova, koji su grupisani u (čak) 6 celina („delova“). Njegov predmet čine „opća pravila i principi ponašanja i odijevanja univerzitetskog osoblja i studenata koja su u skladu sa etičkim, moralnim i profesionalnim normama, te opšte prihvaćenim civilizacijskim vrijednostima“ (čl. 1 st. 1). Bez uzimanja u obzir uvodnih i završnih normi, njegovu je materiju moguće podeliti na onu koja se odnosi na propisivanje „profesionalnog ponašanja“ osoblja i studenata UNSA (čl. 4-5), utvrđivanje „pravila odijevanja“ ovih lica (čl. 6) i pravila poštovanja obeležja, imovine (uključujući i intelektualnu imovinu) i reputacije UNSA (čl. 7-11). Ipak, javnost u Bosni i Hercegovini (Sarajevu) najviše je pažnje poklonila kritici onih odredaba Nacrta koje teže propisivanju prihvatljivog (odnosno, nedopuštenog) načina oblačenja na UNSA.

⁸ V. Pravilnik o disciplinskoj odgovornosti studenata Univerziteta u Beogradu iz 2016, <https://bg.ac.rs/files/sr/univerzitet/univ-propisi/PravilnikDisciplinskaOdgovornostStudenata2016.pdf>, očitavanje: 14. 07. 2018.

⁹ Tekst je dostupan na: http://www.ucg.ac.me/skladiste/blog_6/objava_3716/fajlovi/ETI%C4%8CKI%20KODEKS.pdf, očitavanje: 15. 07. 2018.

¹⁰ <http://mtr.fon.bg.ac.rs/kodeks-ponasanja>, očitavanje: 15. 07. 2018.

¹¹ <http://www.rgf.bg.ac.rs/akta/pravilnici/Pravila%20oblačenja%20na%20RGFu.pdf>, očitavanje: 15. 07. 2018.

¹² „Pod neprikladnom odećom smatraju se: neprimereno kratke suknje i haljine; bluze i haljine sa velikim dekolteom ili sa tankim bretelama; atletske majice, kratke pantalone, šorcevi, trenerke i obuća za plažu“.

¹³ *Sl. l. Crne Gore* 20/12. Prema čl. 10 ovog akta, „Službenik je dužan da, primjereno poslovima koje vrši u državnom organu, bude prikladno i uredno odjeven i da načinom odijevanja na radu ne narušava lični ugled i ugled državnog organa niti da izražava političku, vjersku ili drugu ličnu pripadnost koja bi mogla da dovede u sumnju njegovu nepristrasnost i neutralnost u vršenju poslova“.

¹⁴ V. čl. 1 ovog dokumenta.

¹⁵ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2011_04_40_950.html, očitavanje: 17. 07. 2018.

¹⁶ *Sl. gl. RS* 29/2008 i 30/2015.

Nacrtom se propisuje obaveza osoblja i studenata UNSA da budu „uredni i prikladno odjeveni, tako da svojim izgledom ne narušavaju ugled Univerziteta“, dok se kao prihvatljiv određuje „poslovno-ležerni stil odijevanja“.¹⁷ U svrhu preciziranja šta se pod takvim stilom *ne* podrazumeva, pobrojano je 13 pojedinačnih tačaka u kojima su navedeni oblici nedopuštenog načina oblačenja (sedam za žene, a šest za pripadnike muškog pola).¹⁸ U ovom je kontekstu korisno naglasiti da kod 19 posebnih oblika nepristojnog oblačenja propisanih za žene i 14 za muškarce dolazi do preklapanja u slučaju čak 13 takvih oblika.¹⁹ Ako bi hteo da ostane veran sadržini rešenja iz čl. 6 st. 2, autoru Nacrta ostaje na raspolaganju mogućnost da „ekonomizuje“ navedenu odredbu tako što bi izbegao ponavljanje izraza koji se u njenoj aktuelnoj verziji javljaju kao zabrana kako za žene tako i za muškarce. Primer za takvo rešenje nalazi se u st. 3 istog člana, kojim je osoblju UNSA i studentima fakulteta koji pripadaju grupaciji medicinskih nauka propisan niz obaveza na planu oblačenja (nošenje zakopčanog belog mantila, podrezivanje noktiju i nošenje uredne kose) koje – ispravno – nisu razvrstane prema kriterijumu pola subjekta na kojeg se odnose.

I letimično poređenje teksta Zakona i Nacrta navodi na zaključak da je u Nacrtu usvojen pravac kojim se na tehničkom planu odstupa od rešenja iz Zakona, pošto se ovim zahteva usvajanje „kodeksa ponašanja i oblačenja“, a ne, „kodeksa ponašanja i odijevanja“. Reč je, čini se, o tehničkom propustu. Moguće ga je, međutim, ispraviti do usvajanja konačnog teksta Kodeksa. Ukoliko do toga ipak ne bude došlo, autori konačnog odnosnog akta UNSA mogu s pravom biti kritikovani zbog nemara u radu na planu pravne stilistike (nomotehnike).

Ipak, mnogo veći propust učinio je kantonalni zakonodavac, pošto je *jedino* mesto na kojem je u Zakonu pomenut kodeks ponašanja i oblačenja (odijevanja) ono koje je posvećeno utvrđivanju obaveza studenata, a ne visokoškolske ustanove koja bi imala da usvoji odgovarajući autonomni pravni propis. Naročito je indikativno to da je zakonodavac nedosledan, pošto je, odredbom čl. 130 st. 2 t. „d“ predvideo da senat visokoškolske ustanove „donosi etički kodeks“, propustivši, pritom, da naglasi da ovaj organ ima obavezu da donese i kodeks koji za predmet ima utvrđivanje (ne)prihvatljivih načina oblačenja članova akademske zajednice, tim pre što se – kao što je navedeno u ovom pasusu – svakako anticipira pravna obaveza studenata da takav kodeks poštuju.

Posebno je sporno to što su se autori Nacrta u čl. 1 st. 1 kao na legitimacijski osnov za usvajanje opštih pravila i principa ponašanja i oblačenja članova akademske zajednice pozvali na prilično teško „uhvatljiv“ (podložan definisanju) standard, kao što su „opšte prihvaćene civilizacijske vrijednosti“. „Pravila odijevanja“ kao sintagma javlja se – bez potrebe – i u narednoj odredbi ovog dokumenta kao jedan od njegovih predmeta, da bi već u sledećem članu, ponovo na problematičan način, kao cilj njegovog usvajanja bilo navedeno „normiranje prihvatljivog načina ponašanja i odijevanja osoblja i studenata Univerziteta“.²⁰ Treba obratiti pažnju da se, za razliku od navedene odredbe, u čl. 5 t. „a“, u obaveze studenata na osnovu kojih se ceni njihovo

¹⁷ Čl. 6 st. 1 i 2 Nacrta.

¹⁸ Čl. 7 st. 1 i 2 Nacrta.

¹⁹ Reč je o: prozirnoj, tesnoj i namerno rasparanoj odeći (čl. 6 st. 2 t. „a“ al. 3 za žene i t. „b“ al. 2 za muškarce), bermudama, šorcima i trenercima (t. „a“ al. 4 i t. „b“ al. 3), papučama i natikačama (t. „a“ al. 5 i t. „b“ al. 4), napadni: šminka, nakit, tetovaža i minduše („piercing“) (t. „a“ al. 6 i t. „b“ al. 5) i odeća „s porukama koje vrijeđaju osjećanja drugih“ (t. „a“ al. 7 i t. „b“ al. 6).

²⁰ Čl. 1 st. 2 i čl. 2 Nacrta.

„profesionalno ponašanje“ ubraja to da na predavanja i vežbe dolaze „propisno odjeveni“ (ne, dakle, više „prihvatljivo“ odeveni).²¹ Iako je reč o naizgled zanemarivom propustu autora Nacrta, u njega je moguće učitati nedovoljnu tehničku pripremljenost u izradi ovog dokumenta, što je moguće dovesti u vezu sa (dubioznom) potrebom za njegovo usvajanje u periodu koji karakteriše najniži nivo aktivnosti na univerzitetima uopšte, jer se *de facto* radi o razdoblju koje odvajaju jednu gotovo okončanu akademsku godinu od naredne (koja tek treba da počne).

Nije jasno zbog čega, u međusobnom obraćanju članova osoblja UNSA, kao i u njihovoj komunikaciji sa studentima, „akademska komunikacija podrazumijeva oslovljavanje sa 'Vi'“.²² Ovakva odredba potpuno je „autentična“, odnosno – sa izuzetkom *instruktivnih* Pravila beogradskog Fakulteta organizacionih nauka²³ – nijedan srodan akt na ustanovama na teritoriji Bosne i Hercegovine ili u njenom okruženju ne sadrži slično rešenje.

Nacrt sadrži i niz odredaba koje su prilično deklaratornog karaktera, poput one prema kojoj je osoblje UNSA dužno da „u ophođenju sa studentima i međusobno“ postupa „profesionalno, pristojno, ljubazno, uz puno poštovanje ličnosti i dostojanstva sagovornika“, ili one u skladu sa kojom su studenti obavezni da se drže principa „nenasilne komunikacije“.²⁴ Ne postoji opravdanje za odsustvo rešenja prema kojima bi ovakve odredbe bile konkretizovane propisivanjem jasnih sankcija koje bi bile aktivirane u slučaju povrede propisanih obrazaca ponašanja. Naime, u slučaju povrede odredaba (budućeg) Kodeksa kao *ultima ratio* navodi se (tek) *mogućnost* pokretanja disciplinskog postupka, i to isključivo u slučaju da se prekršilac ogлуši o izrečenu meru upozorenja, odnosno „u slučaju ponavljanja povrede odredaba Kodeksa“.²⁵ Poželjnije rešenje bilo bi sadržano u metodu usvajanja i dosledne primene pravilnika o disciplinskoj odgovornosti administrativnog osoblja, nastavnika i studenata UNSA (čija bi materija mogla biti bilo objedinjena, bilo raspoređena u više dokumenata). Za razliku od UNSA, jedna druga samostalna visokoškolska ustanova u Sarajevu usvojila je sličan dokument (koji, doduše, za predmet ima utvrđivanje disciplinske odgovornosti *studenata*).²⁶ Prema tom aktu, lakšu povredu obaveze studenata predstavlja i „dolazak na kampus Univerziteta u garderobi neprikladnoj za akademsku ustanovu“,²⁷ a disciplinske mere za različite oblike povrede

²¹ Čl. 5 st. „a“ Nacrta.

²² Čl. 4 t. „e“ Nacrta.

²³ Na strani 5 ovog uputstva navedeno je sledeće: „Profesorima, asistentima i ostalim zaposlenima pokažite poštovanje obraćanjem sa Vi, kao i oslovljavanjem titulom i prezimenom“. Pored toga što nije predviđena nikakva sankcija za povredu ovog pravila, o nedovoljnoj pripremi za njegovu izradu – bez daljeg razmatranja – svedoči i činjenica da su iz kruga nastavnika kojima je nužno „pokazati poštovanje“ (za pretpostaviti je – nemarno) izuzete kategorije docenata i saradnika u nastavi. O „promašenoj“ prirodi citiranih *Pravila* govori i rečenica koja je u njima sadržana, a kojoj teško da ima mesta i u uputstvu za ponašanje srednjoškolaca, a nekmoli pripadnika akademske zajednice: „U komunikaciji, reči „Dobar dan“, „Molim Vas“, „Hvala“, „Izvinite“ i „Izvolite“ odlika su dobrog stila.“ Gramatičke greške sadržane u ovoj rečenici *Pravila* ispravio je za potrebe ovog komentara njegov autor, bez želje da povredi autorska prava službe za komunikaciju sa studentima Fakulteta organizacionih nauka.

²⁴ Čl. 4 t. „f“ i čl. 5 t. „b“ Nacrta.

²⁵ Čl. 13 st. 1-2 Nacrta.

²⁶ Pravilnik o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti Internacionalnog univerziteta u Sarajevu (Pravilnik IUS), dostupan na:

https://www.ius.edu.ba/sites/default/files/book_of_rules_on_students_accountability_and_liability_at_ius.pdf,

očitanje: 17. 07. 2018.

²⁷ Čl. 7 t. 5 Pravilnika IUS.

studentskih obaveza propisane su u čl. 13 tog dokumenta. Ovo nije jedina ustanova na teritoriji Kantona Sarajevo koja je usvojila sličan akt.²⁸

Treba istaći da Nacrt sadrži i *progresivne* odredbe, posvećene poštovanju UNSA u javnom nastupu njegovih studenata i osoblja (čl. 7), te zabrani zloupotrebe službenih oznaka, imovine ili autoriteta UNSA u privatne svrhe (čl. 8). Ovakvim rešenjima pruža se osnov za zaštitu ugleda UNSA u javnosti od eventualnog nedoličnog ponašanja lica koja, u svojstvu studenata ili zaposlenih na toj ustanovi, vrše ulogu predstavnika UNSA (bili toga uvek svesni ili ne). Od naročitog je značaja pravilo o zaštiti informacione bezbednosti UNSA (naslov odnosnog čl. 9 glasi: „Poslovne informacije“), prema kojem se osobito značajne informacije i podaci UNSA smatraju poslovnom tajnom, te se prema poverljivim podacima mora postupati „odgovorno i savjesno“. Naime, poštovanje pravila međunarodnog standarda kvaliteta ISO/IEC 27000-1, posvećenog bezbednosti informacija i zaštiti poverljivih podataka o ličnosti, ima sve veći značaj na planu izgradnje i očuvanja reputacije ustanova visokog obrazovanja, ali i uslov za njihovo učešće (u ulozi partnerske ustanove) u sve većem broju naučno-istraživačkih projekata sa univerzitetima iz Evropske unije.²⁹

U odredbe koje su posvećene unapređivanju zaštite integriteta UNSA spadaju i one iz čl. 10, kojima se predviđa – pored ostalog – učešće osoblja i studenata „u finansijskim i drugim³⁰ aktivnostima koje mogu štetiti poslovanju, interesu, ugledu i dobrobiti“ UNSA (st. 1). U „druge“ aktivnosti koje se procene kao štetne mogu da budu ubrojani različiti oblici sukoba interesa. U njih bi moglo spadati držanje nastave i drugi oblici nedopuštenog angažmana nastavnog osoblja na drugim visokoškolskim ustanovama (posebno kod konkurentskih ustanova, dakle onih akreditovanih na teritoriji Bosne i Hercegovine). Uz to, pohvalno je propisivanje obaveze poštovanja „pravila političke neutralnosti“ iz čl. 11 st. 1 Nacrta. Uprkos izvesnim kritikama koje su na tom planu izrečene u medijskom prostoru,³¹ potpuno je u skladu sa načelom univerzitetske autonomije propisivanje zabrane isticanja „simbola i propagandnog materijala“ i stranačke aktivnosti u službenim prostorijama UNSA.³²

Najveći pravni problem na planu teksta čl. 7 st. 1 i 2 Nacrta (pravila oblačenja na UNSA) javlja se u obliku njegovog sukoba sa nekim normama jednog drugog, hronološki – a po svemu sudeći i pravno-logički – starijeg pravnog dokumenta, iako on ne predstavlja neposredni pravni osnov za usvajanje dokumenta čijem je tumačenju posvećen ovaj komentar. Naime, u Etičkom kodeksu UNSA, usvojenom 2012,³³ sadržan je čl. 11 (sa naslovom „Diskriminacija“), koji, u svom st. 1, štiti članove akademske zajednice UNSA od svakog oblika diskriminacije, „neposredne ili posredne“. U istoj odredbi, među 16 izričito pobrojanih oblika diskriminacije sadržana su i dva koja na posredan način mogu imati uticaja na sudbinu Nacrta. Niko, naime, ne može da bude

²⁸ Pravilnik o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti studenata na Internacionalnom Burč univerzitetu dostupan je na: <https://www.ibu.edu.ba/assets/userfiles/eng/Documents/2015/January/pravilnik.pdf>, očitavanje: 17. 07. 2018. Istina, u ovom dokumentu nema eksplicirane zabrane bilo kakvog oblika neprimerenog oblačenja studenata.

²⁹ Bliže informacije na ovom planu dostupne su na: <https://euraxess.ec.europa.eu/>, očitavanje: 17. 07. 2018.

³⁰ Kurziv autora ovog komentara.

³¹ „S obzirom na činjenicu da su brojni profesori Sarajevskog univerziteta politički, odnosno stranački angažirani, a nerijetko koriste priliku i da vlastite političke stavove iznose pred studentima, „pravilo političke neutralnosti“ će im, bez sumnje, teško pasti“: <https://faktor.ba/vijest/uns-a-donosi-kodeks-ponaanja-i-oblaenja-minice-dekolte-trenerka-papue-ne-moe-302083>, očitavanje: 17. 07. 2018.

³² Čl. 11 st. 2 Nacrta.

³³ Tekst je dostupan na: <http://www.unsa.ba/sites/default/files/dodatak/2017-10/EK12.pdf>, očitavanje: 17. 07. 2018.

diskriminisan na osnovu koji se temelji na „životnom stilu“, niti „tjelesnom izgledu“. Uz to, prema čl. 14 st. 1 Etičkog kodeksa UNSA, članovi univerzitetske zajednice „ne smiju dopustiti da predrasude bilo kakve vrste utječu na njihovu objektivnost u akademskim, istraživačkim, administrativnim, poslovnim i upravljačkim djelatnostima“.

Očito je da se pojam „predrasude“, u kontekstu opšteg *ratio*-a usvajanja Etičkog kodeksa i u okvirima koje uspostavlja njegova sistemska interpretacija, mora shvatiti dovoljno široko da njime budu obuhvaćeni i (makar neki) oblici oblačenja koji su Nacrtom proglašeni zabranjenim. Ovo vodi zaključku da relevantne odredbe Nacrta moraju da budu drugačije formulisane, kako ne bi bile u koliziji sa Etičkim kodeksom UNSA. Autor ovog komentara ne slaže se sa stavom jednog nastavnika UNSA, koji je medijima izjavio da je Nacrt „nepotreban dokument“, smatrajući da je „većina problematike koju on tretira već riješena na racionalniji i akademskiji način“, usvajanjem Etičkog kodeksa UNSA.³⁴ Naime, Etičkim kodeksom UNSA nije uređeno pitanje oblačenja članova akademske zajednice, pa je Senat UNSA nadležan da, ukoliko proceni da je to potrebno, usvoji poseban pravilnik (kodeks) kojim bi uredio ovu materiju. Problem je, s druge strane, u tome što prilikom usvajanja zasebnog dokumenta o pravima i obavezama studenata, nastavnika i administrativnog osoblja UNSA na planu njihovog oblačenja, mora da se vodi (puno) više računa o zahtevima koja se odnose na jednu *klasičnu* ustavnu (i, nužno, zakonsku) kategoriju, kao što je zabrana diskriminacije (u ovom konkretnom slučaju, u oblasti visokog obrazovanja), a koja nužno ima dodira i sa individualnim i kolektivnim identitetskim obrascima prvenstveno studenata, ali i drugih članova akademske zajednice UNSA.

Verovatno će se pred autorima (nove verzije?) Nacrta kao najzahtevniji zadatak naći upravo rešavanje ove dileme: kako urediti (legitimno postavljeno) pitanje propisivanja pristojnog oblačenja na univerzitetu, a da se ne odstupi od (ispravno utvrđenog) principa nediskriminacije iz jednog drugog, na planu poštovanja akademske čestitosti i integriteta, upravo *strateškog* univerzitetskog dokumenta? Odgovor koji nudi autor ovih redova sastoji se u pozivanju na obazriviji pristup pisaca Nacrta prema opštem pravnom okviru UNSA (odnosno, prema Etičkom kodeksu ove institucije), ma koliko potreba za donošenje tog pravnog akta bila toliko urgentna da se na njega nije moglo čekati do početka nove akademske godine. Utvrđivanje posebnih oblika kojima se pravila o oblačenju povređuju treba prepustiti nadležnim univerzitetskim organima, što bi pružilo osnov za formiranje dosledne pravne prakse. Na osnovu konzistentnog poštovanja takve prakse na svim članicama UNSA, moglo bi se raditi na upućivanju suptilnije (mada, svakako, odlučne) poruke o tome kakvi su oblici oblačenja dopušteni, a kakvi ne. U suprotnom, opasnost od banalizacije koja proizlazi iz potrebe za normiranjem nošenja papučica, natikača, tetovaža i minđuša biće veća od dobrih namera na planu zaštite ugleda najveće visokoškolske ustanove u Bosni i Hercegovini, koje, po viđenju ovog autora, svakako stoje iza pisanja Nacrta.

³⁴ UNSA/Prof. Mujkić protiv: Zašto nam treba Kodeks? Da li nam se studenti razgolićavaju?, <https://www.radiosarajevo.ba/vijesti/lokalne-teme/mujkic-ovaj-prijedlog-krsi-fundamentalna-ljudska-prava-i-slobode/306253>, očitavanje: 16. 07. 2018.